

Water spiegel

**Drinkwater en de
woningbouwopgave:
polderen voor een
toekomstbestendig
Nederland**

Martin van Rijn, voorzitter Aedes

Het drinkwater- paspoort van...

AANTAL GLAZEN

KRAANWATER PER DAG:

genoeg water drinken op een dag is ontzettend belangrijk om je lichaam te helpen gezond en fit te blijven. Daarom probeer ik iedere dag 2 liter kraanwater te drinken. Op drukke Kamerdagen schiet dat er soms bij in. Daarom heb ik vaak een herbruikbare waterfles.

OP HET GEBIED VAN DRINKWATER BEN IK TROTS OP:

de inzet van professionals en ngo's om drinkwater veilig, gezond en schoon te krijgen. Water is de basis van ons bestaan, het voor lief nemen van altijd maar drinkwater in de buurt te hebben is een luxe die we ons niet kunnen permitteren.

MIJN SPEERPUNT VOOR HET WATERBELEID IS:

water is de drijvende kracht van de natuur. Door het toestaan van onder andere schadelijke landbouwgiften, chemische afvalstoffen en mest brengt de overheid de natuur en de drinkwatervoorziening in gevaar. Dat is onacceptabel. Het is mijn missie om namens de Partij voor de Dieren te knokken voor een leefbare aarde, voor al haar bewoners.

ALS IK AAN DRINKWATER DENK, DAN:

denk ik aan alle wilde dieren die in ons waterrijke land niet in hun drinkwaterbehoefte kunnen voorzien of ziek worden door vervuild water. Het is een voorbode voor de mens. Goed zijn voor de aarde, die we delen met andere soorten en te leen hebben van toekomstige generaties, betekent automatisch ook goed zijn voor jezelf.

Naam: Leonie Vestering

Functie: Tweede Kamerlid voor
de Partij voor de Dieren

Leeftijd: 38

Samen werken aan de waterkwaliteit van de Maas

De inzet van de 'Schone Maaswaterketen' is een flinke reductie van organische microverontreinigingen. Erik de Ridder (waterschap De Dommel) en Annette Ottolini (Evides) vertellen meer over dit gezamenlijke project.

6

Waterpoort

Op 29 september organiseerden Vewin en de Unie van Waterschappen het tweede Waterpoort-debat.

11

Geothermie en drinkwater

Het aantal geothermielocaties in Nederland groeit van 31 nu tot 100 in 2030. Hoe verhoudt zich dat tot de drinkwatervoorziening?

14

Polderen voor toekomstbestendig Nederland

Bij het oplossen van de grote maatschappelijke uitdagingen moeten we weer doen waar we goed in zijn, namelijk samenwerken, aldus Martin van Rijn, voorzitter van Aedes, koepel van woningcorporaties.

24

Verder in dit nummer

Kort nieuws 4 – Drinkwaterbeeld 5 – Duurzaam: Evides 12 – De drinkwaterplek van Maurice

Valkhof 18 – Bewust en zuinig watergebruik 20 – Kort nieuws 23 – Kennismaking met directeur

Paulien Pistor (PWN) 28 – WMD klaar voor de toekomst 30 – Achterspiegel 32

VIVIENNE FRANKOT INTERIM-DIRECTEUR WMD

Sinds 1 september neemt Vivienne Frankot, manager Klant- en Bedrijfs-ondersteuning bij WMD, als interim-directeur de taken waar van oud-directeur Leo Hendriks. Hij nam na een periode van vijf jaar afscheid van het Drentse drinkwaterbedrijf. De raad van commissarissen van WMD heeft Frankot gevraagd de functie op zich te nemen tot er een nieuwe directeur is gevonden. De zoektocht naar een opvolger voor Hendriks is inmiddels gestart.

VEWIN LOBBY-AGENDA 2022-2023: ACTIE NODIG VOOR TOEKOMST VAN ONS DRINKWATER

Op Prinsjesdag publiceerde Vewin haar nieuwe Lobby-agenda. Vewin roept overheden op in actie te komen om de drinkwatervoorziening van de toekomst zeker te stellen, want drinkwaterbedrijven kunnen dit niet alleen. Tweede Kamerlid Tjeerd de Groot (D66) ontving het eerste exemplaar uit handen van Arjen Frenzt (Vewin).

Woningen en bedrijvigheid

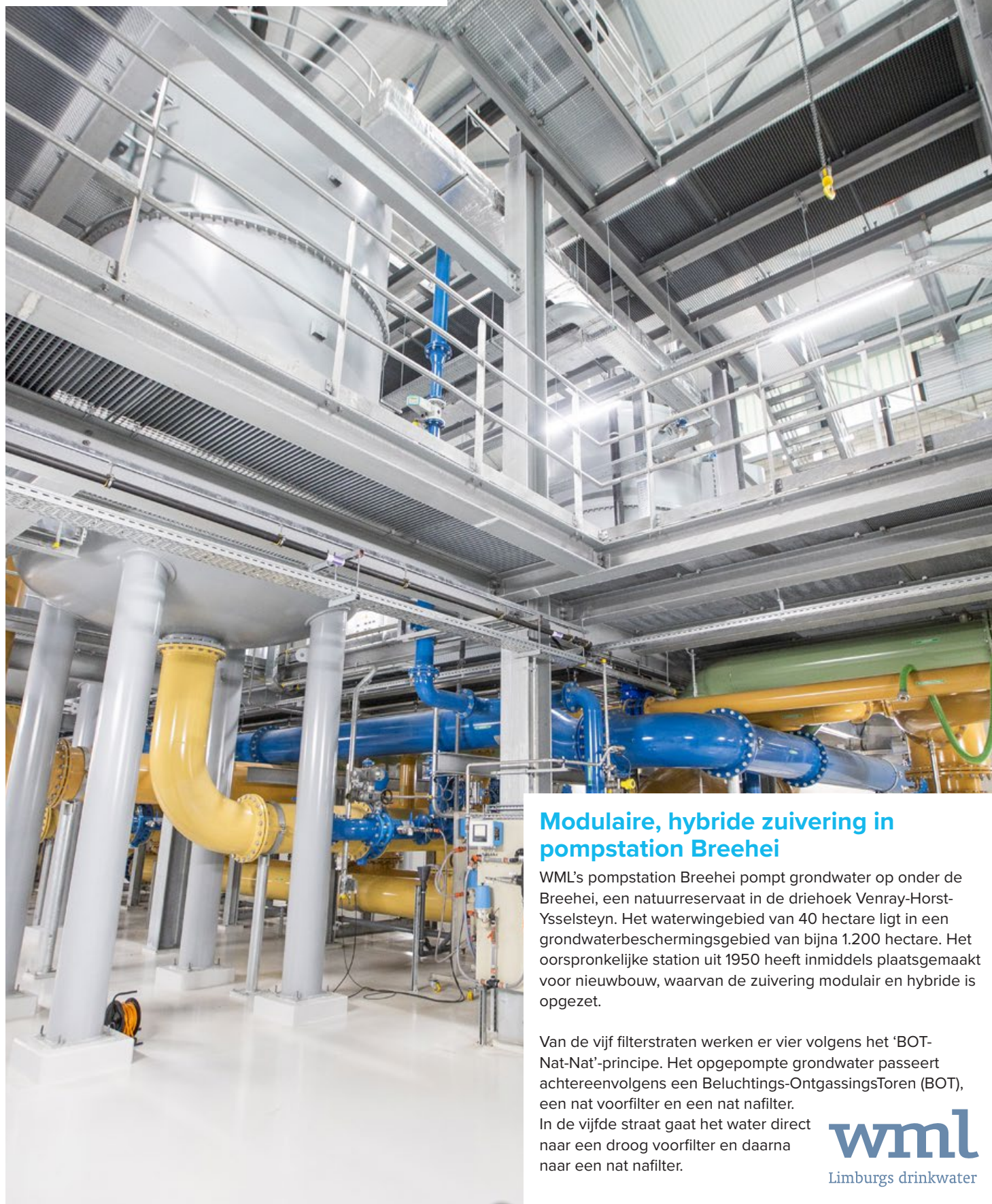
Drinkwaterbedrijven staan voor de opgave 900.000 nieuwe woningen en nieuwe bedrijvigheid tijdig van drinkwater te voorzien. Dat lukt alleen als – snel – meer werk wordt gemaakt van het aanwijzen en beschermen van nieuwe bronnen voor drinkwater, en als drinkwaterbedrijven in staat worden gesteld nieuwe én bestaande bronnen ook daadwerkelijk te benutten. Dat vraagt om ruimte waar het gaat om vergunningen en financieringsmogelijkheden.

Standpunten

De standpunten van Vewin over alle belangrijke dossiers van het politieke jaar 2022-2023 zijn gebundeld in de Lobby-agenda. Vewin formuleert de standpunten van de drinkwatersector in nauwe samenspraak met de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven.

Bekijk de Lobby-agenda 2022-2023

Modulaire, hybride zuivering in pompstation Breehei

WML's pompstation Breehei pompt grondwater op onder de Breehei, een natuurreserveaat in de driehoek Venray-Horst-Ysselsteyn. Het waterwingebied van 40 hectare ligt in een grondwaterbeschermingsgebied van bijna 1.200 hectare. Het oorspronkelijke station uit 1950 heeft inmiddels plaatsgemaakt voor nieuwbouw, waarvan de zuivering modulair en hybride is opgezet.

Van de vijf filterstraten werken er vier volgens het 'BOT-Nat-Nat'-principe. Het opgepompte grondwater passeert achtereenvolgens een Beluchtungs-OntgassingsToren (BOT), een nat voorfilter en een nat nafilter. In de vijfde straat gaat het water direct naar een droog voorfilter en daarna naar een nat nafilter.

wml
Limburgs drinkwater

Erik de Ridder (Waterschap De Dommel) en Annette Ottolini (Evides) in gesprek over een schonere Maas

Samen werken aan de waterkwaliteit van de Maas

et stroomgebied van de Maas kan en móét schoner. Vanuit die overtuiging is in 2015 de samenwerking binnen de 'Schone Maaswaterketen' van start gegaan.

Waterschappen en drinkwaterbedrijven rondom de Maas werken daarin samen met Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om de waterkwaliteit in het stroomgebied op een hoger niveau te brengen en te houden.

De inzet: een flinke reductie van organische microverontreinigingen. Dit jaar is de samenwerking verlengd. In het nieuwe actieplan 2022-2027 zijn acties benoemd om tot ten minste 30% reductie te komen van organische microverontreinigingen.

Erik de Ridder (watergraaf bij Waterschap De Dommel) en Annette Ottolini (algemeen directeur Evides) vertellen meer over dit gezamenlijke project.

Dit project is in 2015 gestart. Waarom was het voor jullie belangrijk om daar een prominente rol in te gaan spelen?

De Ridder: 'Samenwerking is de sleutel tot succes als het om de kwaliteit van het water gaat. In de Schone Maaswaterketen geven we die samenwerking op een hele goede manier vorm. Daardoor hebben we beter zicht gekregen op de problematiek en brengen we samen oplossingen in beeld.'

Ottolini: 'We hebben elkaar simpelweg nodig. Het water van de Maas, als belangrijke bron van drinkwater, moet van goede kwaliteit zijn en blijven. Daar zijn samenwerking én commitment voor nodig. We zijn dan ook heel blij met de voortzetting van de Schone Maaswaterketen.'

Geen twijfel

Ottolini: 'Een heel mooi resultaat is dat er inmiddels geen twijfel meer bestaat over het nut van deze samenwerking. Door samen te meten en te monitoren vergroot je het inzicht in de waterkwaliteit van de Maas. Ook hebben we nu zicht op de omvang van lozingen via vergunningen. Daardoor kun je als waterbeheerder of bevoegd gezag actie ondernemen op verouderde vergunningen, want daar ligt nog wel een opgave.'

De Ridder: 'Dat klopt. We hebben alle beschikbare data heel inzichtelijk gemaakt in een interactieve applicatie: de Atlas voor een Schone Maas. Deze brengt tal van gegevens over de herkomst van microverontreinigingen, lozingen én de waterkwaliteit in het stroomgebied van de Maas in beeld. Wanneer je bijvoorbeeld zoekt naar een stof uit metaalbewerking, kun je zien waar bedrijven zitten die metaal bewerken. En het mooie is dat de informatie voor iedereen toegankelijk is, ook voor inwoners uit de regio. Ik vind dat een geweldig resultaat.'

Hoe kijken jullie terug op de afgelopen vijf jaar? Wat had anders, beter gekund?

De Ridder: 'Zoals zo vaak kun je je afvragen of sommige dingen niet eenvoudiger en sneller hadden gekund. Tegelijkertijd zie ik ook dat we elkaar beter begrijpen, beter weten te vinden en de samenwerking steeds meer vanzelfsprekend is geworden. Dat heeft tijd nodig.'

Ottolini: 'Dat is waar, je wilt altijd sneller en meer, want er ligt een flinke opgave. Maar we moeten niet vergeten dat die opgave de afgelopen jaren ook verder is vergroot. Denk aan klimaatverandering, droogte, et cetera. We vinden ook steeds meer bronnen van lozingen van industriële stoffen. Dat vraagt continue focus op de waterkwaliteit en commitment van alle partijen, en dat kost tijd. De atlas is daarbij een belangrijk hulpmiddel, want we hebben nu allemaal hetzelfde beeld voor ogen.'

'Alle beschikbare data inzichtelijk in de interactieve Atlas voor een Schone Maas'

Betrokkenen bij de Schone Maaswaterketen.

AANPAK ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn een risico voor de volksgezondheid en voor de bronnen van drinkwater. In 2018 is afgesproken dat bevoegde gezagen in beeld brengen welke ZZS in Nederland worden gebruikt en geloosd, hoe ze in vergunningen zijn opgenomen en wat bedrijven hebben gedaan om te voldoen aan hun verplichting de emissies te minimaliseren.

In de zomer van 2022 is dit nog steeds niet afgerond. Vewin blijft pleiten voor volledig inzicht en minimalisatie van lozingen via de betrokken bevoegde gezagen. Er moet voor gezorgd worden dat Rijkswaterstaat, de waterschappen en omgevingsdiensten zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk eind 2022, aangeven hoe en wanneer ZZS-emissies worden geminimaliseerd.

Belangrijkste thema voor de komende vijf jaar

Ottolini: 'Feiten verzamelen over microverontreinigingen, over medicijnresten en industriële stoffen, over lozingen en vergunningen, en problemen aanpakken bij de bron zijn de pijlers onder het nieuwe actieprogramma van de Schone Maaswaterketen. Dat betekent ook: goed inzicht in de lozingsvergunningen en betere handhaving. Daarbij is het belangrijk om ook over de grens te kijken. De Maas stroomt immers door meer landen. Internationaal gebeurt er al veel, maar er is nog geen sprake van één keten, één team, zoals in Nederland. Daar ligt dus nog een grote uitdaging.'

De Ridder: 'Helemaal eens. De waterkwaliteit wordt steeds belangrijker. Het bereiken van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water is een prominent onderwerp richting 2027. Dat is de Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren aan bepaalde eisen moet voldoen. Hierbij zul je meer en meer moeten inzetten op wat wij noemen: 'Wat schoon is, moet schoon blijven'. Hoe voorkomen we vervuiling en hoe pakken we bijvoorbeeld directe lozingen aan?'

Wat willen jullie in 2027 minimaal hebben bereikt?

De Ridder: 'In de aanpak van verdroging is in Brabant een grondwaterconvenant gesloten. Alle betrokken partijen hebben hun eigen opgave en bijdrage vastgelegd. Alleen als iedereen zijn rol pakt, kunnen we de verdroging écht aanpakken. Ik zou graag een vergelijkbare aanpak zien voor de waterkwaliteit. Lukt het ons om vanuit de Schone Maaswaterketen tot dergelijke afspraken te komen met elkaar? Ik ga ervoor!'

Ottolini: 'Daar sluit ik me helemaal bij aan. Mijn ambitie is dat we met elkaar grote stappen gaan zetten in het drastisch verminderen van diverse ZZS-en PMT-stoffen*. Dat zijn zeer zorgwekkende stoffen die lang in het milieu blijven en uiterst lastig uit water te zuiveren zijn ('forever chemicals'). Deze moeten zo snel mogelijk gereduceerd worden. Daarnaast zou ik het mooi vinden als we meer internationale contacten ontwikkelen om ook bovenstrooms maatregelen te stimuleren.'

* ZZS-stoffen: zeer zorgwekkende stoffen. PMT-stoffen: persistente, mobiele en toxische stoffen.

WATERPOORT WONINGBOUWOPGAVE EN (DRINK)WATER: HOE DAN?

V.l.n.r.: panelleden Desirée Uitzetter, Maxime Verhagen, Laura Bromet, Peter Glas, Marleen van Rijswick en Pieter Grinwis.

Op donderdag 29 september organiseerden Vewin en de Unie van Waterschappen de tweede Waterpoort, een debatavond in Perscentrum Nieuwspoord onder leiding van dagvoorzitter Elisabeth van den Hoogen. Het thema van de avond was ‘Woningbouwopgave en (drink)water: hoe dan?’.

Minister De Jonge wil tot en met 2030 zo'n 900.000 nieuwe woningen bouwen, zowel in hoog- als in laaggelegen delen van Nederland. De drinkwaterbedrijven geven aan dat het nog maar de vraag is of ze al deze woningen tijdig kunnen aansluiten op de drinkwaterleiding en kunnen voorzien van goed drinkwater. Het kabinet heeft in het regeerakkoord opgenomen dat ‘water en bodem sturend’ moeten zijn bij ruimtelijke planvorming, maar hoe werkt dat in de praktijk? Wat is er nodig van alle betrokkenen? En van de politiek?

Brede belangstelling

In Nieuwspoord verzamelde zich een breed publiek van Kamerleden, experts, stakeholders en ongeveer 45 andere geïnteresseerden. Het sprekerspanel werd gevormd door Maxime Verhagen (voorzitter Bouwend Nederland), Pieter Grinwis (ChristenUnie), Laura Bromet (GroenLinks), Marleen van Rijswick (hoogleraar Europees en Nationaal Waterrecht aan de Universiteit Utrecht), Desirée Uitzetter (voorzitter NEPROM) en Peter Glas (Deltacommissaris).

Paneldiscussie

Rogier van der Sande (voorzitter Unie van Waterschappen en dijkgraaf Rijnland) en Peter van der Velden (voorzitter Vewin) leidden de stellingen voor de paneldiscussie in. Deze luiden: ‘De woningbouwopgave heeft last van spanning tussen tempo en klimaatbestendigheid’ en ‘Aanpassing van zowel het Bouwbesluit als het Drinkwaterbesluit is nú nodig om bredere toepassing van regenwater voor huishoudelijk gebruik mogelijk te maken’.

Succesfactoren

In hoog tempo debatteerden de panelleden met elkaar en met het kritische publiek. Dit laatste liet blijken graag vaart te willen maken en belemmeringen in regelgeving voor watervriendelijk bouwen weg te willen nemen. Sleutelfactoren voor succes die werden genoemd: elkaar tijdig betrekken, niet alleen naar gebouwen kijken, maar naar het hele perceel en bekijken hoe financiële prikkels watervriendelijk bouwen verder kunnen stimuleren.

Peter van der Velden (voorzitter Vewin).

Rogier van der Sande (voorzitter UvW).

Imke van den Boom (commercieel manager BAM).

Succesverhalen over de natuur bij...

...innamepompstation Bergsche Maas van Evides Waterbedrijf, in de Fortunapolder in de Brabantse Biesbosch. Het grootste innamepompstation van Nederland is in 2021 in gebruik genomen. Met een maximale capaciteit van 24 m³ per seconde kan oppervlaktewater uit de Maas worden ingenomen om drinkwater van te maken. Door de grotere capaciteit kan Evides selectiever en sneller haar spaarbekkens vullen en beter inspelen op de veranderende waterkwaliteit

van de Maas. Daarmee is Evides op de toekomst voorbereid. Omdat normaal gesproken maximaal 15 m³ per seconde wordt ingenomen, is het innamepunt visvriendelijk ontworpen. Vissen worden niet naar de pompen toe gezogen en hebben de mogelijkheid weg te zwemmen.

Na de bouw van het innamepompstation is de natuur in de polder heringericht.

Daarvoor werkte Evides nauw samen met Staatsbosbeheer, de beheerder van de Fortunapolder. Het innamepompstation is volledig geïntegreerd in het landschap. Het schuine groene dak vormt een natuurlijk geheel met de omgeving. De Fortunapolder is vanaf 2019 omgevormd van droog grasland naar een polder met nat waterriet: Europese topnatuur. Via de nieuwe klepduiker met een schotbalksysteem komt

water via het Spijkerboor de Fortunapolder in. De heringerichte polder is nu een paradijs voor vogels, zoals de roerdomp en de waterral, die van natte voeten houden.

‘De **watertransitie** én de **warmtetransitie** moeten in de **ondergrond** tot hun **recht** kunnen **komen**’

De koepelorganisaties waar Hans Bolscher en Peter van der Velden voorzitter van zijn – respectievelijk Geothermie Nederland en Vewin – staan met hun branche voor een grootschalige transitie. Met welke opgaven hebben zij te maken en hoe verhouden de belangen van hun sectoren zich tot elkaar?

'Zonder geothermie is de warmtetransitie niet mogelijk'

Wanwege de energietransitie groeit het aantal geothermielocaties in Nederland de komende jaren van nu 31 tot circa 100 in 2030. De drinkwatervoorziening heeft zowel qua oppervlaktewater als qua grondwater te maken met kwalitatieve bedreigingen van haar bronnen én staat voor de opgave voldoende goed drinkwater te blijven leveren bij een groeiende vraag.

Bolscher: 'De energiebehoefte in Nederland bestaat voor 60% uit vraag naar warmte. Geothermie of aardwarmte is één van de meest onmisbare bouwstenen van de warmtetransitie en daarmee van de energietransitie. Wind- en zonneenergie staan inmiddels redelijk op de rails, maar geothermie staat aan de vooravond van een enorme ontwikkeling. Vooral in de steden zal straks 40% van de warmte via centrale warmtenetten worden gedistribueerd. Daarvoor zal het aantal winputten de komende decennia flink toenemen, tot zo'n 500 in het jaar 2050. Hiervoor is ruimte nodig, niet veel bovengronds, maar wel in de diepere ondergrond.'

Functiescheiding

Van der Velden: 'Grondwater voor de drinkwaterwinning is een zeer kwetsbare functie in de ondergrond, waar ook steeds vaker naar geschikte locaties voor de winning van geothermie wordt gezocht. Ondanks een onlangs ontwikkelde industriestandaard voor verbeterde en veiligere putontwerpen kunnen risico's voor bodem en grondwater door lekkages niet uitgesloten worden. Boren naar aardwarmte en gebieden voor de drinkwatervoorziening moeten daarom volgens Vewin gescheiden blijven.'

Belang geothermie

Bolscher: 'Ja, wij gaan de ondergrond in en ja, daar komen we soms waterwinning tegen. Wij willen in het kader van duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid zo schoon en veilig mogelijk opereren. We hebben de afgelopen jaren veel geleerd: uit onze eigen praktijk en van andere sectoren. Zo zijn er momenteel in Nederland 5.000 putten voor olie- en gaswinning. Hoewel die ook in de buurt van drinkwaterwinningen zitten, hebben ze nog nooit problemen voor het grondwater opgeleverd. Wij begrijpen dat er ook andere belangen zijn in de bodem en wij willen die niet in de weg zitten. Maar zonder geothermie is de warmtetransitie niet mogelijk. Er zijn wel alternatieven, zoals aquathermie, warmte uit afvalcentrales, industrie of datacenters, maar dat is niet voldoende om aan de toekomstige warmtevraag te voldoen.'

Geen risico's accepteren

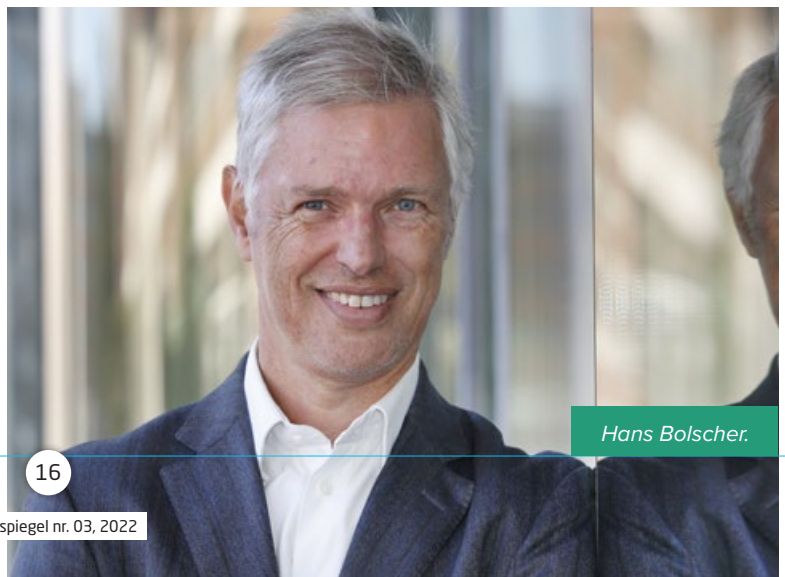
Van der Velden: 'De bodem is een belangrijke en kwetsbare bron voor de productie van drinkwater: ongeveer 60% van het Nederlandse drinkwater wordt van grondwater gemaakt. Daarbij groeit de vraag naar drinkwater sterk, terwijl de kwaliteit van de bronnen onder druk staat. Wij stellen vast dat wij niet de enige zijn met belangen in de bodem. Daarom is het belangrijk om de verschillende functies goed te regelen en af te bakenen, omdat er op geen enkele wijze risico's voor de drinkwatervoorziening en de kwaliteit van het drinkwater mogen ontstaan. De kans op een incident is misschien klein, maar de potentiële gevolgen zijn enorm.'

Sterke groei drinkwatervraag

'De Nederlandse drinkwaterbedrijven staan voor 24/7 voldoende en betrouwbaar drinkwater uit de kraan. Uit de Structuurvisie Ondergrond (2018) blijkt dat de watervraag de komende jaren met zo'n 30% kan stijgen: daarvoor zijn dus extra bronnen nodig. Samen met het IPO hebben wij naar mogelijke locaties hiervoor gezocht, die geografisch zijn vastgelegd als zogeheten Aanvullende Strategische Voorraden. Uitgangspunt voor zowel de provincies als de drinkwaterbedrijven is 'functiescheiding'.'

Samenwerking zoeken

Bolscher: 'Ik ben het met Vewin eens dat we elkaar niet in de weg moeten zitten. Er is nu een gezamenlijk onderzoek gestart om te zien waar we in

Hans Bolscher.

Peter van der Velden.

'Aardwarmte en drinkwatervoorziening moeten veilig gescheiden blijven'

Wederzijds begrip

Bolscher: 'Wij vinden het belangrijk om op basis van respect en de kwaliteit van inhoudelijke argumenten met elkaar tot overeenstemming te komen. Wij respecteren de opgave waar de drinkwaterbedrijven voor staan en we begrijpen hun zorgen. Wij denken dat we door samen te werken ook samen verder kunnen komen.'

Van der Velden: 'Wij beseffen dat drinkwater niet het enige belang in de ondergrond is en dat de urgentie op het gebied van energievoorziening met de dag toeneemt, ook door de politieke situatie in de wereld. Ons land wordt steeds voller, zowel boven- als ondergronds. Als we de uitdagingen van de komende decennia adequaat het hoofd willen bieden, zullen we nog meer de samenwerking moeten zoeken, onder leiding van de centrale overheid. En als we daarbij win-winsituaties kunnen vinden, zullen we dat uiteraard niet laten.'

Bolscher: 'De belangen zijn groot, de druk neemt toe, evenals het besef dat we het samen moeten doen. Dus ik verwacht dat de samenwerking tussen de drinkwaterbedrijven en de geothermie-sector de komende tijd zal intensiveren, met als doel betrouwbare en robuuste drinkwater- én energievoorziening voor de toekomst van Nederland.'

'elkaars vaarwater' zouden kunnen komen, daar zijn wij heel blij mee. Wij hebben bij de betrokken ministeries van EZK, IenW en LNV ook gepleit voor een nader onderzoek naar hoe we op bepaalde locaties naast elkaar zouden kunnen opereren. We willen graag mét de drinkwaterbedrijven kijken wat er samen kan en wat er niet samen kan. En als de conclusie soms is dat er bepaalde zaken niet kunnen, dan hebben wij daar geen probleem mee. De Mijnbouwwet sluit boring naar geothermie uit voor gebieden voor de drinkwatervoorziening, dus dat accepteren wij. Samen waar het kan, apart waar het moet.'

Centrale regie en ruimtelijke sturing

Van der Velden: 'Zowel de warmte- als de watertransitie moeten in de ondergrond tot hun recht kunnen komen. De opgaven waar beide sectoren voor staan, zijn ongekend groot. Dat betekent dat er goede ruimtelijke sturing aan de voorkant moet zijn, met een krachtige, centrale regie, plus een goede samenwerking op basis van heldere afspraken en technische randvoorwaarden. Daarom is het ook goed dat we met elkaar in gesprek zijn en blijven.'

Bolscher: 'Een paar geothermieputten samen op een half voetbalveldje kunnen warmte leveren voor ongeveer 50.000 huizen. We hebben nu 31 geothermieputten, we hopen dat er in 2030 zo'n 100 zijn. Om aan 30% van de warmtevraag in 2050 te voldoen, schatten we dat rond de 500 putten nodig zijn. De meeste van deze putten komen niet in de buurt van drinkwaterwinningen. Waar dat wel het geval is, zullen we samen goed moeten kijken naar de mogelijkheden en de risico's. En als de gezamenlijke conclusie is: 'Niet doen', dan doen we het niet!'

Eenheid van beleid

Van der Velden: 'Een goed begin is inderdaad de kaarten van mogelijke geothermielocaties en de drinkwaterbronnen over elkaar te leggen en te kijken waar er knelpunten zijn. Als systeemverantwoordelijke voor zowel de drinkwater- als de energievoorziening is het de taak van de rijksoverheid om op deze dossiers krachtige en eenduidige regie te pakken en voor centrale afstemming te zorgen. Dit is een te groot onderwerp om lokaal of regionaal te willen regelen. We kunnen ons in Nederland geen verontreiniging van het grondwater veroorloven.'

De drinkwaterplek van... Maurice Valkhof

'Eén dag naar school,
vier dagen werken'

Het **drinkwaterproductieproces** **draaiende** houden

Maurice Valkhof is sinds de herfst van 2021 leerling monteur bij Dunea en volgt tegelijkertijd de BBL-opleiding Vapro B Operator bij ROC Midden Nederland. Hij werkt primair op het Dunea-pompstation in Scheveningen, maar moet voor controles regelmatig het veld in.

Wat maakt deze plek voor jou zo bijzonder?

'We zijn hier bij de spoelwaterplassen in de duinen bij Scheveningen. Een belangrijke stap in ons productieproces zijn snelle zandfilters. Deze raken na verloop van tijd verzadigd en worden dan met perslucht gereinigd. Het spoelwater dat we daarbij nodig hebben, leiden we naar bufferbezinkers waar we ijzerchloride toevoegen. Daarna brengen we het via deze spoelwaterplassen weer in de bodem. Zo gaat er geen druppel water verloren. Dat circulaire in ons werk trekt me erg aan. Water is een eerste levensbehoefte en om dan een bijdrage te kunnen leveren aan de drinkwatervoorziening in Nederland – en daarmee de volksgezondheid – geeft me een goed gevoel.'

Hele proces in de gaten houden

'Mijn werk speelt zich voor een deel af in onze procesruimte. Mijn afdeling is verantwoordelijk voor het draaiende houden van het hele drinkwaterproductieproces bij Dunea. Van inname van Maaswater in Noord-Brabant, via eerste filtering in Brakel en Bergambacht, infiltratie in de duinen bij Katwijk, Scheveningen en Monster, tot de laatste zuiveringsstappen hier bij het pompstation. Het proces is volledig geautomatiseerd, dus we zitten veel achter onze beeldschermen. Maar we moeten ook regelmatig de duinen in, putten en kleinere pompstations controleren, eventuele storingen

verhelpen. Dan kom je van alles tegen: vossen, reeën, wilde paarden. Ik houd erg van de natuur, dus dit vind ik het mooiste van deze baan.’

Waarom heb jij gekozen voor de drinkwatersector?

‘Ik heb havo gedaan en een sportopleiding. Daarna werkte ik zes jaar in een sportschool, tot corona kwam... Ik werd ontslagen en ging m’n knopen tellen: wat wilde ik eigenlijk met m’n toekomst? Toen ik via m’n vader hoorde van deze mogelijkheid bij Dunea, moest ik wel even goed nadenken: ik ben van huis uit helemaal niet zo technisch. Maar ik heb er geen seconde spijt van, ik heb het hier enorm naar m’n zin. Ik ga één dag per week naar school en werk vier dagen. Dunea betaalt mijn opleiding. Ik heb interessant werk en leuke collega’s, ik kan me hier nog verder ontwikkelen en ik mag af en toe de natuur in: wat wil je nog meer?’

Bewust en zuinig watergebruik voor een toekomstbestendig watersysteem

Vanwege de klimaatverandering en de beschikbaarheid van bronnen voor drinkwater is betrouwbaar en voldoende drinkwater uit de kraan niet langer vanzelfsprekend. De beschikbaarheid en kwaliteit van de drinkwaterbronnen staan onder toenemende druk. Er móét iets gebeuren.

Alle drinkwaterbedrijven moeten al vóór 2030 hun productiecapaciteit vergroten om aan de toekomstige watervraag te kunnen voldoen. Daarbij is het zaak ook bewuster om te gaan met het gebruik van drinkwater.

Wie kan wat doen?

De drinkwaterbedrijven moedigen watergebruikers aan tot bewust watergebruik, de inzet van waterbesparende producten en technieken, en waar mogelijk gebruik van regenwater of hergebruik van (afval)water. Doel is verlaging van het drinkwatergebruik én afvlakking van het piekgebruik. Iedereen kan helpen, van consumenten en installateurs tot zakelijke (groot)gebruikers. De drinkwaterbedrijven willen dat bij alle nieuwbouw 'waterslim' wordt gebouwd, met oog voor duurzaam watergebruik én volksgezondheid. Samenwerking in een zo vroeg mogelijk stadium door lokale partners, gemeenten, waterschappen, woningcorporaties, aannemers en drinkwaterbedrijven is daarbij van belang.

Voor zakelijke (groot)gebruikers is de inzet van de drinkwatersector: efficiënt en passend watergebruik, het juiste water voor het juiste gebruik. De focus ligt op waterbesparing, waterhergebruik en inzet van alternatieven.

Wat doen de waterbedrijven eigenlijk zelf?

Drinkwaterbedrijven passen in hun productieproces steeds meer waterbesparende technieken toe en zijn voortdurend op zoek naar innovaties om waterverlies te beperken. Een uitdaging daarbij is dat de kwaliteit van de bronnen voor drinkwater onder toenemende druk staat. Hierdoor zijn drinkwaterbedrijven soms genoodzaakt intensievere zuiveringstechnieken toe te passen, die meer (productie)water kosten.

Ook het zo snel mogelijk opsporen en verhelpen van lekkages draagt bij aan het tegengaan van verspilling van drinkwater. Drinkwaterbedrijven dragen bij aan talloze initiatieven, pilots en projecten op het gebied van waterbesparing.

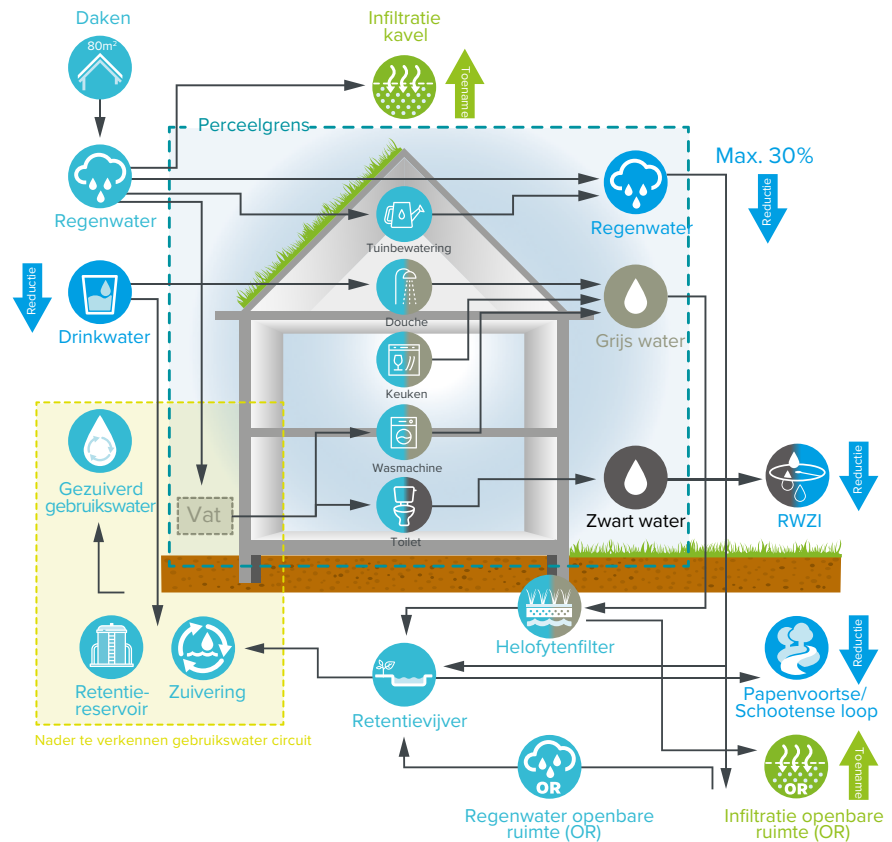
‘Water in de wijk’, Brainport Smart District – Brabant Water

Stichting Brainport Smart District (BSD) ontwikkelt in Helmond een wijk van de toekomst, volgens de laatste inzichten en technieken op het gebied van participatie, gezondheid, data, mobiliteit, energie en circulariteit. De wijk fungeert als ‘living lab’ voor de ontwikkeling en het testen van nieuwe producten, diensten en systemen.

De realisatie en ontwikkeling verlopen via acht programmalijnen, waaronder ‘Wijk met Water’. De waterketenpartners hebben een circulair, klimaatadaptief watersysteem ontworpen dat bestand is tegen droogte en extreme neerslag, en hittestress tegengaat. Het plan is integraal ontworpen met oplossingen voor andere programmalijnen, zoals circulariteit, gezondheid, voedsel, data en energie.

Minimaal 40% waterbesparing

Brabant Water en de waterschappen Aa en Maas en De Dommel zijn vanaf de tekentafel betrokken bij ‘Wijk met Water’. Ze hebben meegeschreven aan de randvoorwaarden die gelden voor de ontwikkeling van gebouwen in de wijk. Doel is een minimaal 40% lager waterverbruik dan nu, vooral door regenwatergebruik. In de praktijk blijkt het voor individuele projectontwikkelaars lastig om op deze locatie (hoge zandgrond, gestapelde bouw) te voldoen aan de voorwaarden voor waterbesparing én tegelijkertijd aan de bestaande wettelijke eisen voor volksgezondheid. Er wordt nu gekeken naar een collectieve grijswatervoorziening, zoals een centrale wateropvang en -zuivering in de wijk, op basis van een helofytenfilter.

Systemschets van een circulair watersysteem, dat nog nader wordt onderzocht in het Water Lab. De blauwe, omlaag gerichte pijlen wijzen op reductie; groene omhoog gerichte pijlen geven een toename aan. Bron: Water Lab, Brainport Smart District.

‘Focus op waterbesparing, waterhergebruik en inzet van alternatieven’

Projecten drinkwaterbedrijven

‘50-literhuis’ – Dunea

De Nederlandse 50-literhuis coalitie is een samenwerking van Arcadis, Dunea en VPdelta+ van de TU Delft. De partners werken vooral aan het beschikbaar maken en realiseren van duurzame, waterrobuuste oplossingen voor gemeenten, projectontwikkelaars, bedrijven en inwoners. Met als doel: een duurzame leefomgeving, het faciliteren van de watertransitie en drinkwater beschikbaar houden voor iedereen.

De coalitie streeft ernaar dat elk nieuwbouw-, verbouw- of renovatieproject in de toekomst duurzaam en waterrobuust wordt uitgevoerd. Dit gebeurt door bewustwording en kennisdeling, innovatie en: gewoon doen!

Regel-luwe proeftuin

Er worden challenges uitgezet om veelbelovende initiatieven en start-ups ‘boven water’ te krijgen. Drie oplossingen zijn inmiddels gerealiseerd

in de bewoonde proeftuin ‘The Green Village’ in Delft: een ‘regel-luwe’ omgeving waar pilots real life kunnen worden uitgevoerd. Het gaat om: een regenwater-toilet, een urinoir dat wordt gespoeld met ‘handenwas-water’ en de Rainmate: een regenpijp waarmee je water kunt bufferen en hergebruiken, en die ook geschikt is voor gestapelde bouw.

Daarnaast wordt een online toolbox ontwikkeld met waterbesparende oplossingen voor huiseigenaren en projectontwikkelaars, zoals hergebruik van grijs water, gebruik van regenwater of waterbesparend sanitair. Ook gaat Dunea in gesprek met gemeenten en projectontwikkelaars over hoe zij nieuwe wijken waterrobuust kunnen ontwikkelen. Uitdagingen bij het opschalen van pilot naar praktijk zijn de verdeling van verantwoordelijkheden en bestaande wetgeving.

‘Water Circulair Nieuwegein’ – Vitens

Nieuwegein wil 1.600 gestapelde woningen in de binnenstad voorzien van een circulair watersysteem, op basis van gebruik van regenwater en hergebruik van grijs en zwart afvalwater. Water is een van de vijf thema’s van het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie. Met circulair watergebruik vermindert de vraag naar drinkwater en is er meer water tijdens droge perioden. Het project ontstond vanuit een verkenning met onderzoeksinstituut KWR Water Research, gevestigd in Nieuwegein. Daarnaast zijn ook de provincie, het waterschap en enkele marktpartijen en projectontwikkelaars betrokken.

Wettelijke drempels

De plannen zijn technologisch uitvoerbaar, maar de realisatie is niet eenvoudig. Zo is er een wettelijk verbod om gezuiverd afvalwater terug te leiden naar gebouwen, zelfs wanneer het niet als drinkwater wordt gebruikt. Met een ontheffing hoopt de gemeente toch een pilot te kunnen doen.

Samenwerking Vitens

De maatregelen rondom waterbesparing zijn voor Vitens interessant omdat dit perfect aansluit bij de nadrukkelijke

boodschap van het drinkwaterbedrijf, dat elke druppel duurzaam moet zijn. Vitens en de gemeente werken samen aan plannen om de wijk Rijnhuizen in Nieuwegein watervriendelijk in te richten. Het gaat daarbij om kleinere systemen en manieren om water te besparen. Door middel van pilots met slimme watermeters krijgt Vitens bijvoorbeeld beter inzicht in watergebruik van huishoudens per gebied.

MEER INZET NODIG BIJ HERZIENING RICHTLIJN INDUSTRIËLE EMISSIES

Dit voorjaar presenteerde de Europese Commissie haar voorstel voor de modernisering van de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Vewin pleit al jaren voor strengere Europese normen voor lozingen en een transparante registratie hiervan en ziet het voorstel als een verbetering.

Tegelijkertijd bepleit Vewin:

- een bredere toepassing van de richtlijn;
- een toets aan de innamepunten voor de drinkwaterproductie;
- betere registratie van vergunningen en lozingen;
- voldoende capaciteit en inzet bij het bevoegd gezag.

STEEDS MEER TAPPUNTEN OP SCHOLEN

In 2019 startte het Rijk met een subsidieregeling voor watertappunten. Hiermee konden scholen een deel van de kosten voor aanschaf, aanleg en onderhoud van een watertappunt vergoed krijgen. In totaal zijn er via deze regeling in 2021

rond de 900 extra watertappunten gerealiseerd. (Bron: Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2021, RIVM)

Doelstelling:

Drinkwater wordt makkelijker beschikbaar gesteld in de omgeving van mensen, via onder meer watertappunten op publieke plekken en in scholen.

2018:

0

Geen watertappunten scholen gesubsidieerd.

2019:

470

Ruim 470 scholen aangemeld voor watertappunten waarvan er 240 zijn gerealiseerd.

2020:

808

808 scholen aangemeld voor watertappunten.

Bron: Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2021

Back to the future

Polderen voor een toekomstbestendig Nederland

De tijd van domeingevechten is voorbij, stelt Martin van Rijn, voorzitter van Aedes, koepel van woningcorporaties. Nederland staat voor grote maatschappelijke uitdagingen: woningbouw, infrastructuur, energie, klimaat, landbouw, natuur en ja: water. In plaats van elkaar te beconcurreren, moeten we weer doen waar we goed in zijn, namelijk samenwerken. 'Niemand kan het vraagstuk van de toekomst van Nederland in z'n eentje oplossen.'

E

en woning voor iedereen, of je nu huurt of koopt. Dat is het vertrekpunt van de Nationale Wonen Bouwagenda, die de komende jaren voorziet in 900.000 nieuwe woningen. Hoe kunnen al die huizen worden aangesloten op het drinkwaternet, nu de kwantiteit en kwaliteit van drinkwaterbronnen steeds meer onder druk staan door droogte en vervuiling en drinkwaterbedrijven aanlopen tegen steeds meer belemmeringen bij tijdige vergroting van hun capaciteit?

Water voor alle nieuwbouwwoningen is geen vanzelfsprekendheid meer. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Van Rijn: 'Dat is op zich geen nieuw probleem, maar het is er wel complexer op geworden, want er is veel aan de hand. We kennen meerdere nationale opgaven: rondom landbouw, natuur, energie, klimaat, water, woningbouw en infrastructuur. Die zullen we meer dan ooit op elkaar moeten afstemmen in ons kleine landje, en dat maakt de zaak ingewikkelder. Het gaat niet alleen om drinkwater, maar ook om infrastructuur, de energietransitie, de klimaatdoelstellingen. Al die verschillende belangen moeten we – meer dan ooit – met elkaar wegen. De roep om een nieuwe ruimtelijke ordening klinkt dan ook steeds luider. Vroeger was ruimtelijke ordening, simpel gezegd, vaak een kwestie van touwtrekken om de schaarse ruimte. Met als winnaar bijvoorbeeld landbouw, natuur of woningbouw. Dat leverde weliswaar interessante discussies op, maar nu worden we door de omstandigheden opnieuw uitgedaagd en moeten we alle belangen in ogenschouw nemen – en allemaal tegelijk.'

'En dat kun je maar beter vroeg in het proces regelen. Dat is beter dan gaandeweg tot de pijnlijke ontdekking komen dat je aan bepaalde essentiële voorwaarden niet hebt voldaan. Daarom zie je nu ook steeds vaker de gebiedsgerichte aanpak gehanteerd worden, waarbij alle betrokken partijen samen een visie op een bepaald gebied ontwikkelen, zodat ze aan de voorkant de verschillende belangen kunnen wegen en betere keuzes kunnen maken die toekomstbestendiger zijn.'

Is de ene opgave urgenter dan de andere, en moet die dus ook meer regie krijgen?

'Er moet in elk geval meer regie komen, maar dat geldt bijna voor elke opgave. In het regeerakkoord worden water en bodem als sturend voor de ruimtelijke ordening gezien. Water en bodem zijn natuurlijk de basis, letterlijk, voor het bestaan in Nederland. Daar moet alles op of in gebeuren. Vroeger hoefde je daar niet over na te denken. Nu veranderen de omstandigheden en moeten we dat wel: waar kun je wel bouwen en waar niet, en waar kan het voor de komende honderd jaar? Daar moeten we vooraf al rekening mee houden.'

'Maar ik zeg niet dat het ene deelaspect zwaarder moet wegen dan het andere, want elk deelaspect kan op zichzelf een showstopper worden. Je kunt niet wonen – en dus bouwen – als er geen drinkwater is, maar evenmin als je niet uit je wijk kunt komen omdat er geen infrastructuur is. En als je niet klimaatbestendig bouwt, heb je ook een serieus probleem. Al deze condities zijn dermate met elkaar verbonden, dat we geen andere keuze hebben dan ze stuk voor stuk aan het begin van het proces onderling af te stemmen. Het zijn vraagstukken die anno 2022 top of mind zijn en die we tijdig ter tafel brengen.'

Martin van Rijn, voorzitter Aedes.

En het zijn vraagstukken die in elke regio anders zijn.

‘Klopt, de waterproblematiek verschilt per regio en dat geldt ook voor al die andere belangen. Woningnood is in de ene regio anders dan in de andere. Soms ligt er al infrastructuur, zodat je bij nieuwbouw geen ontsluitingsvraagstuk hebt. De mix van maatschappelijke opgaven, de keuzes die je maakt en de prioriteiten die je daarbij stelt, dat is per gebied verschillend. Daarom geloof ik erg in de gebiedsgerichte aanpak. Je weet dan zeker dat je al die uiteenlopende invalshoeken betreft en niets over het hoofd ziet. Daarvoor moeten knopen worden doorgehakt op rijksniveau, maar dit vergt ook de specifieke inbreng van gemeenten en provincies.’

Hoe komt de watersector tijdig aan tafel om een goede drinkwatervoorziening voor de nieuwbouw te borgen?

‘Zorg dat je in beeld bent, zou ik zeggen. We zijn nu stukje bij beetje met elkaar bezig de nieuwe kaart van Nederland te tekenen. Er komen de volgende tien jaar een miljoen woningen bij en we zijn nu aan het schetsen waar die moeten komen. Als watersector ga je niet wachten totdat die woningen er staan. Je wilt meepraten aan de tekentafel. Je moet je als drinkwaterbedrijf dus ook met ruimtelijke ordening gaan bemoeien.’

Zijn die lijntjes gelegd?

‘In sommige regio’s wel, in andere niet. Er zijn gebieden aangewezen voor stedelijke ontwikkeling, maar dat betekent nog niet dat alle stakeholders effectief samenwerken. Daar moet nog veel voor gebeuren. Er is de provincies gevraagd rond 1 oktober 2022 aan te geven waar de potentiële locaties voor woningbouw zijn. Dat is natuurlijk hét moment om met elkaar een realitycheck te doen. Hoe haalbaar en toekomstbestendig zijn die locaties – dat zijn de vragen die dit najaar gesteld gaan worden. Onze woningcorporaties zijn nog niet structureel benaderd door de drinkwaterbedrijven. Misschien zet dit interview iets in gang...’

Hebt u nog een boodschap aan de betrokken partijen?

‘Maak er geen wedstrijdje van. Het is niet: water tegenover infrastructuur, of natuur tegenover landbouw. De tijd van domeingevechten is voorbij. De problematiek is zo groot dat we met elkaar moeten kijken wat onze gemeenschappelijke toekomst is. Meningsverschillen kun je niet voorkomen, maar we moeten het wel met elkaar doen. En maak ook geen plaatje voor de komende twee, drie jaar, maar voor de komende twintig jaar, of nóg verder.’

‘Ons land is groot geworden door op cruciale momenten bij elkaar te gaan zitten en een actueel of dreigend probleem aan te pakken. Daardoor hebben we nu een waterhuishouding die we als geen ander land kunnen reguleren. Nu staan we weer voor vergelijkbare uitdagingen, dus moeten we weer doen waar we goed in zijn: polderen. Niemand kan het vraagstuk van de toekomst van Nederland in z’n eentje oplossen. In een klein landje kun je niet zonder elkaar. En dat gevoel moet weer een beetje terugkomen. Het is eigenlijk een ‘Back to the future’-verhaal.’

Paulien Pistor (PWN)

‘Dit werk
is **enorm**
betekenisvol’

C rises genoeg: de geopolitiek, het klimaat, de woningnood, de arbeidsmarkt. Daar kan nog wel een urgente kwestie bij: de groeiende druk op het zoetwatergebruik door een groeiende bevolking. Zeker deze zomer, toen Nederland officieel kampte met een watertekort. Het zijn interessante tijden voor drinkwaterbedrijven, weet ook Paulien Pistor, sinds 1 juli 2021 algemeen directeur van PWN. Hoog tijd voor een nadere kennismaking.

Wie is Paulien Pistor?

'Van huis uit een corporate antropoloog die van het aansturen van complexe organisaties haar werk heeft gemaakt. Ik was onder meer algemeen directeur bij de gemeente Eindhoven en interim-directeur strategie en transitie bij Waternet. Actuele maatschappelijke vraagstukken aanpakken in samenwerking met alle stakeholders, dat is mijn drive. Ik geloof daarbij sterk in innovatie. Niet alleen productinnovaties, maar ook dat je probeert vanuit een nieuw gezichtspunt naar een vraagstuk te kijken. Dat verrijkt.'

Voor welke uitdagingen staat PWN?

'De beschikbaarheid van water neemt af. Dat geeft uitdagingen voor de kwaliteit van ons drinkwater. Door de lage rivierstanden krijgt het IJsselmeer – onze primaire bron – minder toevoer. Dit geeft minder doorstroom en meer vervuiling, waardoor we meer moeten zuiveren, wat meer energie en chemicaliën kost. Terwijl we juist onze footprint willen terugbrengen. We willen heel graag bij Andijk een klimaatbuffer aanleggen die voor een natuurlijke zuivering zorgt. Met deze buffer vergroten we ook de robuustheid van onze bron, in tijden van droogte kunnen we langer vooruit met onze watervoorraad om drinkwater te produceren.'

'Tegelijk groeit de bevolking, dus moeten we de komende decennia investeren in extra productiecapaciteit. Dat geldt voor meer drinkwaterbedrijven. Op korte termijn probeer je zoveel mogelijk water uit je installaties te halen. Op langere termijn kijken we naar nieuwe waterbronnen, brondiversificatie heet dat. En daar horen nieuwe productielocaties bij, zodat we meer water kunnen produceren. Een andere uitdaging is natuurbeheer. Wij beheren de duinen tussen Zandvoort en Bergen, die te maken hebben met een toenemende recreatiedruk en een afnemende biodiversiteit. De duinen zijn niet alleen belangrijk als natuurgebied op zich, maar zijn onmisbaar in ons watersysteem.'

Streven naar circulariteit

'Natuurlijk ben ik aangesteld om de leveringszekerheid te borgen en de natuur goed te beheren. Maar ik wil vooral ook verder verduurzamen. We zijn al volop bezig met zonnepanelen en PWN is CO₂-neutraal, maar de lat kan nog hoger. Innovatie kan daarbij helpen. Bijvoorbeeld op het gebied van grondstoffengebruik en reststromen uit het productieproces. Dat soort ontwikkelingen zoek ik graag op, want ik zou het mooi vinden als we circulair kunnen worden.'

Hoe vanzelfsprekend is schoon drinkwater?

'Helemaal níét, zou ik zeggen, want daar moet bij ons technisch heel veel voor gebeuren. Daarbij hebben we ook andere partijen nodig, zoals de overheid. Het is zo'n groot goed dat wij schoon water uit de kraan hebben. Er zijn grote delen van de wereld waar ze dat niet hebben en waar de levensverwachting een stuk lager ligt. Daarom vragen wij consumenten bewust met water om te gaan. En ook bedrijven. Wij kijken met onze industriële klanten naar het soort water dat ze nodig hebben. Als dat geen zuiver drinkwater hoeft te zijn, zoeken we samen naar alternatieven, zodat we het juiste water voor de juiste klant kunnen leveren.'

'Schoon drinkwater is niet altijd en overal vanzelfsprekend'

Wat spreekt u aan bij PWN?

'Wat ik ontzettend leuk vind, is de passie die de mensen hier hebben voor het mooie natuurbeheer dat we doen en het hoogwaardige drinkwater dat we maken. Dit werk is enorm betekenisvol voor ze. En ook voor mij, want diezelfde passie heeft mij teruggebracht naar de drinkwatersector. Het heeft mij nooit losgelaten. Ik was al langer aan het kijken of deze positie vrijkwam! Waar vind je zo'n mooie mix van technologie, maatschappelijke relevantie en gezondheid?'

‘Focus op kerntaken werpt vruchten af’

Toen Leo Hendriks in 2017 aantrad als algemeen directeur van WMD, stond het Drentse drinkwaterbedrijf er niet goed voor. Er waren financiële problemen en er ontbrak vertrouwen in het beleid bij de aandeelhouders, de medewerkers en de klanten. Nu hij vertrekt, vijf jaar later, is de situatie heel anders. Hendriks gaat een nieuwe uitdaging aan en geeft het stokje vol vertrouwen door aan zijn opvolger.

Focus aanbrengen

Leo Hendriks: 'Mijn opdracht was: 'Herstel het vertrouwen' en daar hebben we met alle partijen keihard aan gewerkt. We zijn begonnen met een nieuw visiedocument, met als kern: 'WMD wordt weer een 100% drinkwaterbedrijf, zonder nevenactiviteiten'. Deze focus begon meteen al vruchten af te werpen, toen vanaf 2018 duidelijk werd dat wij in meerdere bronnen te maken hadden met ernstige verontreiniging van het grondwater door bentazon, een onkruidverdelger. Dit betekende dat wij flink moesten investeren in extra zuiveringsinstallaties met actieve kool. De afgelopen jaren hebben wij veel meer antropogene verontreinigingen aangetroffen in het grondwater: bestrijdingsmiddelen en industriële afvalstoffen. En we verwachten dat er op termijn nóg meer aankomt, zoals nitraat, ofwel stikstof uit mest. WMD is voor de drinkwaterproductie voor 100% afhankelijk van grondwater, dus dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling, die veel extra geld gaat kosten.'

Waterkwaliteit én -kwantiteit

'Een tweede probleem diende zich in 2021 aan: de watervraag die al decennia afnam, daalde niet langer, door onverwachte groei van de Drentse bevolking en de economie. Hierdoor moest WMD gaan nadenken over uitbreiden van productiecapaciteit, aankoop van gronden, bouw van pompstations, aanleg van nieuwe leidingen, enzovoort.'

'Deze ontwikkelingen vergen grote investeringen, terwijl WMD nog maar net hersteld is van een periode met een minder rooskleurige financiële basis. Door het afstoten van enkele commerciële bedrijfsonderdelen is de solvabiliteit weliswaar iets verbeterd, maar voor de toekomst staat vast dat we niet ontkomen aan tariefsverhogingen.'

Waar bent u het meest trots op?

Hendriks: 'Door de inspanning van alle betrokkenen staat WMD er weer goed voor en is de organisatie klaar voor de toekomst. De financiële positie is verbeterd, we hebben zeer kundige medewerkers en tevreden klanten. Met name onze aandeelhouders – de gemeenten en de provincie – toonden zich de afgelopen jaren zeer betrokken en hebben een belangrijke rol gespeeld bij het herstel. Ook de samenwerking tussen de drinkwaterbedrijven, binnen Vewin, heb ik als heel prettig en constructief ervaren.'

'De positieve betrokkenheid van bestuur en politiek bij de drinkwatervoorziening is enorm gegroeid'

Wat moet er gebeuren om in de toekomst de waterkwaliteit en -beschikbaarheid te borgen?

Hendriks: 'De positieve betrokkenheid van de lokale en regionale politiek, zoals die wij nu in Drenthe zien, zou van mij overal in Nederland mogen toeneemen. Daarnaast pleit ik voor nóg meer samenwerking tussen de drinkwaterbedrijven, bijvoorbeeld op het gebied van drinkwaterplannen. We staan allemaal voor dezelfde uitdagingen en de onderlinge samenhang tussen de bedrijven wordt alleen maar sterker. Dan wordt afstemming van investeringen en plannen steeds belangrijker, om de uitdagingen van de toekomst efficiënt en effectief het hoofd te kunnen bieden. Water stopt niet bij een provinciegrens, alles is aan elkaar verbonden.'

COLOFON

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

HOOFDREDACTEUR

Madelon Vink, vink@vewin.nl

REDACTIE

Arjen Frenzt, Hans de Groene, Madelon Vink, Amarinus Komduur, Patricia van der Linden, Philip Reedijk, redactiewaterspiegel@vewin.nl

INTERVIEWS EN EINDREDACTIE

Philip Reedijk

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES

Maas Communicatie/Tom Pilzecker, Vewin, Adobe Stock, Marcel J. de Jong, Dirk Hol, bouwphotografie.nl, Rick Keus, Shutterstock.

ABONNEMENTEN

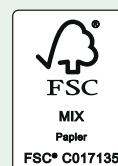
Waterspiegel wordt gratis toegezonden aan mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de watersector. Adreswijzigingen sturen naar info@vewin.nl. Verzoeken om een abonnement zijn ter beoordeling van de hoofdredactie: redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen worden overgenomen na toestemming van de uitgever. De gebruikte foto's zijn bedoeld als illustratie en hoeven niet de beschreven situatie letterlijk weer te geven. De redactie heeft zijn uiterste best gedaan om alle copyright-houders van gebruikt beeldmateriaal op te sporen. Indien u meent dat u rechthebbende bent, kunt u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden in een seal van biofolie. Deze mat-transparante folie is binnen 90 dagen volledig composteerbaar en mag dus in de GFT-bak. Biofolie is gemaakt van de reststoffen van maaisproducten en aardappelzetmeel.

UITGEVER

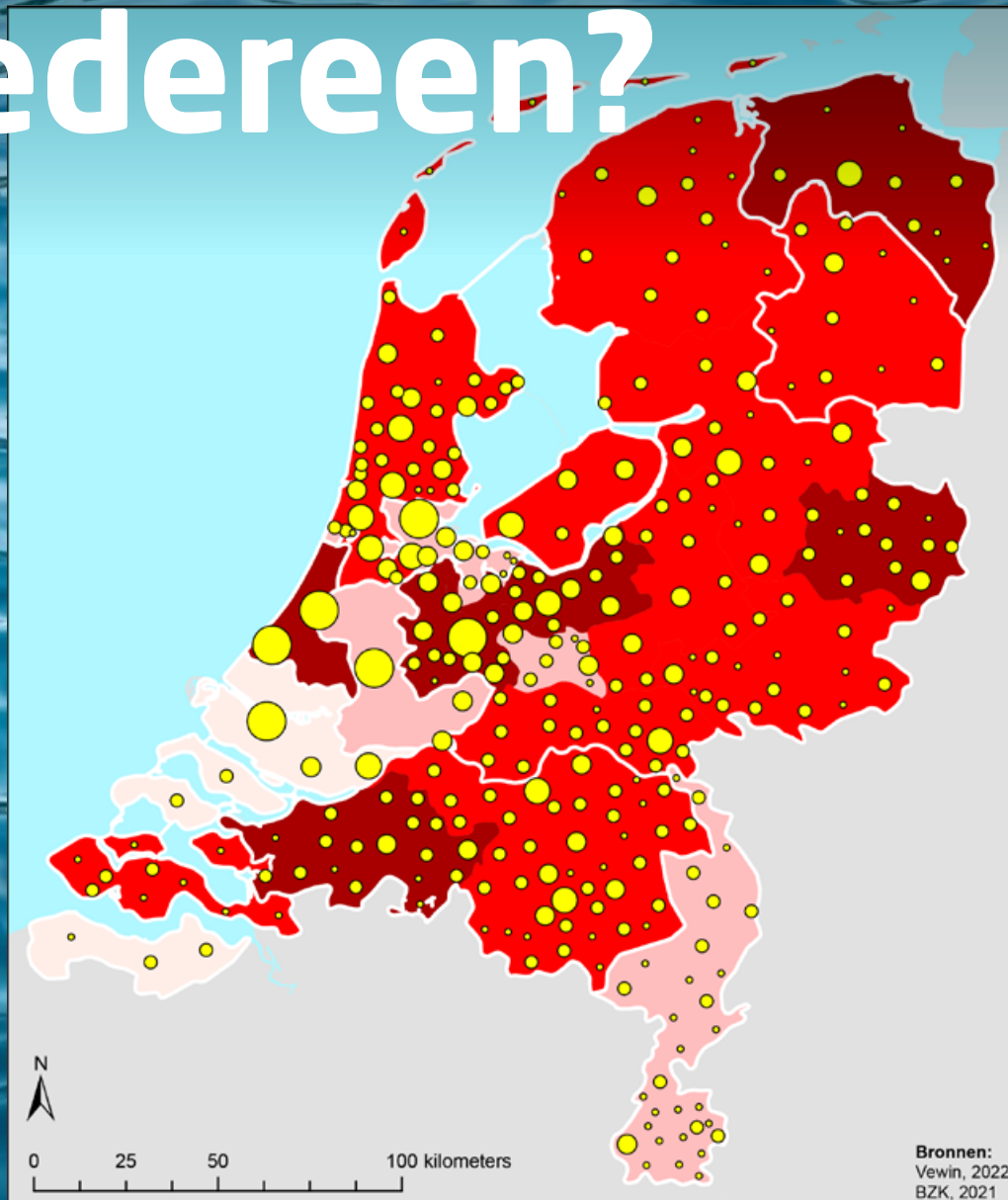
Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

Drinkwater voor iedereen?

Zonder extra maatregelen kunnen drinkwaterbedrijven tijdige beschikbaarheid van goed drinkwater voor ruim 900.000 nieuwe woningen niet garanderen.

Deze kaart toont waar de beoogde extra woningen komen in relatie tot de gebieden waar de tijdige beschikbaarheid van drinkwater in de knel komt. Een belangrijk deel van deze woningen wordt gebouwd waar al problemen met het zekerstellen van de drinkwatervoorziening zijn of op korte termijn dreigen te ontstaan. In al deze gevallen zal de woningbouw dus gepaard moeten gaan met acties om ook de drinkwatervoorziening te garanderen.

Woningbouwplannen en zekerstellen drinkwatervoorziening

Als actie nú uitblijft, wanneer ontstaan dan problemen met het zekerstellen van de drinkwatervoorziening?

- Per direct
- Voor 2030
- Na 2030
- Nu geen actie nodig

Bouwplannen 2021-2029 per gemeente of regio

- tot 500 woningen
- 500 tot 2.500 woningen
- 2.500 tot 10.000 woningen
- 10.000 tot 25.000 woningen
- meer dan 25.000 woningen